

Аналітичний огляд якісного стану масивів поверхневих вод в суббасейні Прип'яті та середнього Дніпра у межах Житомирської області за квітень 2023 року

Об'єкти, створи і періодичність відбору проб в суббасейні Прип'яті та середнього Дніпра у межах Житомирської області на 2023 рік визначені «Програмою державного моніторингу вод (в частині діагностичного та операційного моніторингу поверхневих вод)» (далі-Програма), затвердженою наказом Міндовкілля від 17.01.2023 № 27 та «Порядком здійснення державного моніторингу вод», затвердженого наказом Держводагентства України від 25.01.2023 № 18.

Моніторинг масивів поверхневих вод в суббасейні Прип'яті проводиться **на 40 пунктах спостережень**, із них:

- 11- операційний моніторинг, у т.ч. 4 - поверхневі водозабори, які є джерелами питного водопостачання та 7 - транскордонні водотоки;
- 27 - діагностичний моніторинг;
- 2- дослідницький моніторинг.

Суббасейн Прип'яті

Відібрано 36 проби при плані-40 (90 %), із них: 4- питні водозабори та 6- транскордонні водотоки та виконано 200 вимірювань фізико-хімічних показників якості і властивостей поверхневих вод, при плані 220.

У зв'язку з небезпекою мінування території у період минулих бойових дій МОЗМ дніпровських водосховищ не здійснював відбір 4-х проб:

- р. Прип'ять, 60 км, кордон з Білоруссю, с. Довляди;
- р. Прип'ять, м. Прип'ять;
- р. Прип'ять, м. Чорнобиль;
- р. Уж, перед впадінням в р. Прип'ять, вплив дифузних джерел забруднення.

В цілому значення більшості показників якості масивів поверхневих вод в суббасейні Прип'яті на питних водозаборах та транскордонних водотоках знаходиться значно нижче ГДК для водойм госпитного та рибогосподарського водокористування.

Аналіз стану МПВ за фізико-хімічними показниками:

Транскордонні ділянки водотоків:

ОРГАНІЧНІ ПОКАЗНИКИ

●БСК₅ (норма - 3,0 мгО₂/дм³)

мінімальне значення – 2,18 мгО₂/дм³ р. Горинь, с. Висоцьк

максимальне значення – зафіксовано **перевищення**:

- 3,48 мгО₂/дм³ р. Стир, с. Зарічне;
- 3,28 мгО₂/дм³ р. Уборть, с. Рудня Городищенська;
- 3,12 мгО₂/дм³ р. Прип'ять, с. Сенчиці.

●ХСК (норма - 50 мг О/дм³)

мінімальне значення – 25,49 мгО/дм³ р. Ствига, с. Познань та р. Льва, с. Переброди

максимальне значення – 35,76 мгО/дм³ р. Уборть, с. Рудня Хочинська

БІОГЕННІ ПОКАЗНИКИ

● амоній - іон (норма - 0,50 мг/дм³):

мінімальне значення – 0,450 мг/дм³ р. Уборть, с. Рудня Хочинська.

Зафіксовано **перевищення**:

- 0,918 мг/дм³ р. Стир, с. Зарічне;
- 0,708 мг/дм³ р. Прип'ять, с. Сенчиці;
- 0,595 мг/дм³ р. Льва, с. Переброди;
- 0,558 мг/дм³ р. Ствига, с. Познань.

- фосфат - іони (норма - 2,15 мг/дм³) – в межах від 0,027 р. Стир, с. Зарічне до 0,297 мг/дм³ р. Горинь, с. Висоцьк
- нітрат - іони (норма - 40 мг/дм³) – в межах від 1,905 р. Стир, с. Зарічне до 4,940 мг/дм³ р. Уборть, с. Рудня Хочинська
- нітрит - іони (норма - 0,08 мг/дм³) – в межах від 0,014 р. Уборть, с. Рудня Хочинська до 0,096 мг/дм³ (зафіксовано **перевищення**) р. Ствига, с. Познань
- сухий залишок (норма - 1000 мг/дм³) – в межах від 211,0 р. Горинь, с. Висоцьк до 248,0 мг/дм³ р. Прип'ять, с. Сенчиці.

НЕБЕЗПЕЧНІ РЕЧОВИНИ:

Зафіксовано перевищення вмісту показників:

- заліза загального (норма - 0,1 мг/дм³)
 - 2,090 мг/дм³ р. Уборть, с. Рудня Хочинська
 - 0,201 мг/дм³ р. Прип'ять, с. Сенчиці;
 - 0,189 мг/дм³ р. Льва, с. Переброди;
 - 0,183 мг/дм³ р. Стир, с. Зарічне;
 - 0,158 мг/дм³ р. Горинь, с. Висоцьк;
 - 0,151 мг/дм³ р. Ствига, с. Познань.
- марганцю (норма - 0,01 мг/дм³)
 - 0,378 р. Уборть, с. Рудня Хочинська.

Питні водозабори:

ОРГАНІЧНЕ ЗАБРУДНЕННЯ:

- ХСК (норма - 50,0 мгО/дм³)
мінімальне значення – 31,56 мгО/дм³ р. Уж, питний в/з м. Коростень
максимальне значення – 52,28 мгО/дм³ р. Случ, Чернелівське вдсх, питний в/з м. Хмельницький
- БСК₅ (норма - 3,0 мгО₂/дм³)
мінімальне значення – 1,60 мгО₂/дм³ р. Случ, Чернелівське вдсх., питний в/з м. Хмельницький
максимальне значення – 3,49 мгО₂/дм³ р. Хомора, питний в/з м. Полонне

БІОГЕННЕ ЗАБРУДНЕННЯ

- амоній - іон (норма - 1,28 мг/дм³) – в межах від 0,370 р. Уж, питний в/з м. Коростень до 2,040 мг/дм³ р. Случ, Чернелівське вдсх., питний в/з м. Хмельницький.
- нітрат - іони (норма - 45 мг/дм³) – в межах від 3,23 р. Уж, питний в/з м. Коростень до 7,98 мг/дм³ р. Случ, питний в/з м. Звягель.
- нітрит - іони (норма - 3,3 мг/дм³) – в межах від 0,013 р. Уж, питний в/з м. Коростень до 0,030 мг/дм³ р. Случ, питний в/з м. Звягель.
- фосфат - іони (норма - 3,5 мг/дм³) – в межах від 0,049 р. Уж, питний в/з м. Коростень до 0,160 мг/дм³ р. Случ, Чернелівське вдсх., питний в/з м. Хмельницький.
- сухий залишок (норма - 1000 мг/дм³) – в межах від 223,0 р. Уж, питний в/з м. Коростень до 397,0 мг/дм³ р. Случ, Чернелівське вдсх. питний в/з м. Хмельницький.

НЕБЕЗПЕЧНІ РЕЧОВИНИ

Зафіксовано перевищення вмісту показників:

- заліза загального (норма - 0,1 мг/дм³):
 - 1,485 мг/дм³ р. Уж, питний в/з м. Коростень;
 - 0,825 мг/дм³ р. Случ, питний в/з м. Звягель;
 - 0,240 мг/дм³ р. Случ, Чернелівське вдсх., питний в/з м. Хмельницький.
- марганцю (норма - 0,01 мг/дм³):
 - 0,266 мг/дм³ р. Уж, питний в/з м. Коростень;

- 0,224 мг/дм³ р. Случ, питний в/з м. Звягель;
- 0,100 мг/дм³ р. Случ, Чернелівське вдсх., питний в/з м. Хмельницький.

Порівняно з березнем по усіх контрольованих створах має місце підвищення органічного забруднення за ХСК, а в річках Прип'ять, Стир, Уборть, Уж та Случ (питний в/з м. Звягель) вмісту заліза загального.

В річках Уборть, Уж та Случ питний в/з м. Звягель і Чернелівське вдсх., питний в/з м. Хмельницький фіксується підвищення вмісту марганцю.

Для проведення досліджень на вміст специфічних та пріоритетних токсичних, здатних до накопичення стійких забруднюючих речовин у суббасейні Прип'яті відібрано 34 проби та доставлено до лабораторії моніторингу вод Північного регіону, м. Вишгород. Листом Міжрегіонального офісу захисних масивів дніпровських водосховищ від 01.05.2023 № МЛ/15-16/380 повідомлено про утилізацію проб води з 28 лютого по 14 квітня 2023 року у зв'язку з аварійною зупинкою газового хроматографа за виключенням вмісту важких металів.

В рамках дослідницького моніторингу відібрано 2 проби та доставлено до лабораторії моніторингу вод Західного регіону.

Вміст розчиненого у поверхневих водах суббасейну Прип'яті кисню становив 6,60-12,88 мгО₂/дм³, при нормі не менше 4,0 мгО₂/дм³.

Суббасейн середнього Дніпра у межах Житомирської області

В рамках Програми БУВР Прип'яті в суббасейні середнього Дніпра здійснює моніторинг масивів поверхневих вод на 10 пунктах спостережень, із них 5-поверхневі водозабори, які є джерелами питного водопостачання.

Для проведення досліджень на вміст специфічних та пріоритетних токсичних, здатних до накопичення стійких забруднюючих речовин відібрано 10 проб (100%) та відправлено до лабораторії моніторингу вод Північного регіону м. Вишгород.

Аналіз стану МПВ за фізико-хімічними показниками:

Органічне забруднення:

- ХСК (норма - 50,0 мгО/дм³)

мінімальне значення – 26,20 мгО/дм³ (р. Возня, с. Рудня Городищенська)

максимальне значення – 36,29 мгО/дм³ (р. Гнилоп'ять, м. Бердичів)

- БСК₅ (норма - 3,0 мгО₂/дм³)

мінімальне значення – 2,64 мгО₂/дм³ (р. Возня, с. Рудня Городищенська)

максимальне значення – зафіксовано **перевищення**:

- 3,60 мгО₂/дм³ (р. Гнилоп'ять, м. Бердичів);

- 3,20 мгО₂/дм³ (р. Тетерів, м. Житомир).

БІОГЕННЕ ЗАБРУДНЕННЯ

- амоній - іон (норма - 1,28 мг/дм³) – в межах від 0,21 (р. Ірша, Іршанське вдсх., м. Малин) до 0,58 мг/дм³ (р. Тетерів, м. Житомир).

- нітрат - іони (норма - 45 мг/дм³) – в межах від 1,04 (р. Ірша, Іршанське вдсх, смт. Нова Борова) до 5,13 мг/дм³ (р. Тетерів, м. Житомир).

- нітрит - іони (норма - 3,3 мг/дм³) – в межах від 0,024 (р. Тетерів, м. Житомир та р. Возня, с. Рудня Городищенська) до 0,050 мг/дм³ (р. Ірша, Іршанське вдсх, смт. Нова Борова).

- фосфат - іони (норма - 3,5 мг/дм³) – в межах від 0,035 (р. Ірша, Малинське вдсх., м. Малин) до 0,077 мг/дм³ (р. Гнилоп'ять, м. Бердичів).

- сухий залишок (норма - 1000 мг/дм³) – в межах від 264 (р. Возня, с. Рудня Городищенська) до 396 мг/дм³ (р. Гнилоп'ять, м. Бердичів).

НЕБЕЗПЕЧНІ РЕЧОВИНИ

- залізо загальне (норма - 0,1 мг/дм³) зафіксовано **перевищення**:

- 0,624 мг/дм³ р. Тетерів, м. Житомир;
- 0,617 мг/дм³ р. Возня, с. Рудня Городищенська;
- 0,552 мг/дм³ р. Ірша, Іршанське вдсх., смт. Нова Борова;
- 0,384 мг/дм³ р. Ірша, Малинське вдсх., м. Малин;
- 0,312 мг/дм³ р. Гнилоп'ять, м. Бердичів.

● марганець (норма - 0,01 мг/дм³) зафіксовано **перевищення**:

- 0,210 мг/дм³ р. Тетерів, м. Житомир;
- 0,171 мг/дм³ р. Ірша, Малинське вдсх., м. Малин;
- 0,147 мг/дм³ р. Ірша, Іршанське вдсх., смт. Нова Борова;
- 0,136 мг/дм³ р. Возня, с. Рудня Городищенська;
- 0,077 мг/дм³ р. Гнилоп'ять, м. Бердичів.

Порівняно з березнем має місце підвищення вмісту заліза загального та марганцю по усіх контрольованих створах, окрім р. Гнилоп'ять.

Вміст розчиненого у воді кисню у межах норми - 11,20-12,96 мгО₂/дм³.

Пріоритетні речовини:

Суббасейн Прип'яті

За квітень від МОЗМ дніпровських водосховищ надійшло 15 протоколів вимірювань за вмістом важких металів (кадмію і його сполук, свинцю і його сполук, нікелю і його сполук, миш'яку, кобальту та хрому загального), у яких має місце перевищення згідно ЕНЯмах -34,0 мкг/дм³ концентрації нікелю та його сполук:

- р. Стир, 175 км, с. Маюничі – 177,658 мкг/дм³ (у 5,2 раза);
- р. Случ, 354 км, с. Коржівка – 162,368 мкг/дм³ (у 4,8 раза);
- р. Случ, 391 км, с. Красносілка – 161,136 мкг/дм³ (у 4,7 раза);
- р. Хомора, 7 км, смт. Понінка – 152,663 мкг/дм³ (у 4,5 раза);
- р. Случ, Чернелівське вдсх., питний в/з м. Хмельницький – 149,74 мкг/дм³ (у 4,4 раза);
- р. Болдурка, 17 км, с. Лагодів – 148,883 мкг/дм³ (у 4,4 раза);
- р. Хомора, 52 км, питний в/з м. Полонне – 145,482 мкг/дм³ (у 4,3 раза);
- р. Стохід, 19 км, смт. Любешів – 143,953 мкг/дм³ (у 4,2 раза);
- р. Прип'ять, 616 км, с. Люб'язь – 129,729 мкг/дм³ (у 3,8 раза);
- р. Стир, 48 км, смт. Зарічне – 97,01 мкг/дм³ (у 2,9 раза);
- р. Льва, 100 км, с. Переброди – 86,214 мкг/дм³ (у 2,5 раза);
- р. Прип'ять, 570 км, с. Сенчиці – 82,644 мкг/дм³ (у 2,4 раза);
- р. Случ, 6 км, м. Сарни – 72,947 мкг/дм³ (у 2,1 раза);
- р. Ствига, 95 км, с. Познань – 58,219 мкг/дм³ (у 1,7 раза);
- р. Горинь, 67 км, с. Висоцьк – 48,131 мкг/дм³ (у 1,4 раза)

Суббасейн середнього Дніпра

У досліджених 4-х пробах має місце перевищення згідно ЕНЯмах -34,0 мкг/дм³ концентрації нікелю та його сполук:

- р. Ірша (Малинське вдсх), 31 км, питний в/з м. Малин – 61,632 мкг/дм³ (у 1,8 раза);
- р. Тетерів, 175 км, м. Радомишль, 1 км нижче міста, вплив ВУЖКГ – 61,576 мкг/дм³ (у 1,8 раза);
- р. Ів'янка, 1 км, с. Харитонівка Коростишівський р-н, вплив ВУВКГ – 58,248 мкг/дм³ (у 1,7 раза);
- р. Возня, права притока р. Ірша, 8 км, с. Рудня Городищенська – 52,871 мкг/дм³ (у 1,6 раза).